

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/archiwum-ipn/66834,Mirosław-Ostromecki.html>

Jeden z numerów czasopisma "Szaniec"

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Mirosław Ostromecki

OKRES HISTORYCZNY

(1922-1939) II Rzeczpospolita (1939-1945) II wojna światowa (1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce (1956-1970) Od Października do Grudnia

Autor: ROBERT BULIŃSKI 06.05.2020

30 marca 2020 r. upłynęło dwadzieścia lat od śmierci Mirosława Ostromeckiego, wybitnego działacza ruchu narodowego. Był przedstawicielem pokolenia, którego młodość przypadła na kilka lat przed wybuchem wojny w 1939 r.

Krótki okres aktywności obywatelskiej w okresie niepodległego państwa polskiego na tyle rozbudził patriotyczną świadomość młodych Polaków, że wielu z nich zdało egzamin z polskości podczas brutalnej okupacji niemieckiej. Jednak zamiast wymarzonej wolności zderzyli się z perfidią komunistów, którzy zniewolili Polskę po 1944/45 r.

Arkon i oenerowiec

Mirosław Ostromięcki urodził się 17 grudnia 1914 r. w warszawskiej rodzinie inteligenckiej o korzeniach narodowo-katolickich. Uczył się w elitarnym Gimnazjum im. Stefana Batorego. W 1932 r. dostał się na Wydział Mechaniczny Politechniki Warszawskiej. W okresie studiów podjął aktywną działalność społeczną, zahaczając nawet o wielką politykę. Należał do korporacji akademickiej Arkonia, działał również w Bratniej Pomocy. W 1936 r. odegrał znaczącą rolę w czasie akcji protestacyjnej na politechnice przeciwko drastycznej podwyżce czesnego za studia. W roku 1937 uczestniczył w słynnym komerszu, czyli ogólnokrajowym zjeździe członków Arkonii, na który przybył marszałek Edward Rydz-Śmigły. Korporanci w dowód solidarności z wojskiem, w obliczu narastającego zagrożenia wojennego, wsparli ideę reaktywowania Legii Akademickiej. Mirosław Ostromięcki jako przewodniczący Porozumienia Bratnich Pomocy Uczelni Warszawskich współpracował blisko z naczelnym komendantem Legii płk. dypl. Tadeuszem Tomaszewskim.

**Państwowe Gimnazjum Męskie
im. Stefana Batorego w
Warszawie, ok. 1925 r. (fot.:
Cyfrowa Biblioteka Narodowa
POLONA)**

Poglądy wyniesione z domu rodzinnego, a także aktywna działalność korporancka, rzuciły Mirosława Ostromięckiego w objęcia ideologii narodowo-radykalnej.

W 1936 r. odegrał znaczącą rolę w czasie akcji protestacyjnej na politechnice przeciwko drastycznej podwyżce czesnego za studia. W roku 1937 uczestniczył w słynnym komerszu, czyli ogólnokrajowym zjeździe członków Arkonii, na który przybył marszałek Edward Rydz-Śmigły. Korporanci w dowód solidarności z wojskiem, w obliczu narastającego zagrożenia wojennego, wsparli ideę reaktywowania Legii Akademickiej.

Był to wybór życiowy wielu młodych polskich narodowców w tamtym okresie. Lata trzydzieste XX w. charakteryzowały się w całej Europie wzrostem popularności idei skrajnie prawicowych, które stanowiły odpowiedź na narastające zagrożenie komunistyczne. Ostromęcki związał się z działającym od 1934 r. Obozem Narodowo-Radykalnym, chociaż nie został jego członkiem ze względu na - obowiązującą w Arkonii - zasadę apartyjności. Poznał wówczas czołowych działaczy ONR-ABC takich, jak: Wiktor Martini (zamordowany w 1940 r. w Katyniu), Aleksander Heinrich (zmarł w 1941 r. w KL Auschwitz), Otmar Wawrzkowicz (popełnił samobójstwo na emigracji w 1951 r.), Władysław Marcinkowski, Włodzimierz Chojnacki i Tadeusz Salski, z którym współorganizował protest studencki w 1936 r.

W narodowo-radykalnym nurcie konspiracji

Mirosław Ostromęcki od 1935 r. pracował w Fabryce Karabinów, a następnie w Fabryce Sprawdzianów w Warszawie, wchodzących w skład Państwowych Wytwórni Uzbrojenia. Kiedy ukończył studia w 1939 r., wyjechał na staż zawodowy do Francji. Po agresji niemieckiej udało mu się powrócić do kraju, ale nie został wcielony do wojska.

Kiedy ukończył studia w 1939 r., wyjechał na staż zawodowy do Francji. Po agresji niemieckiej udało mu się powrócić do kraju,

ale nie został wcielony do wojska. Nie uczestniczył więc w walkach z Niemcami. Jego zapał patriotyczny znalazł jednak ujście w działalności podziemnej.

Nie uczestniczył więc w walkach z Niemcami. Ale zapał patriotyczny Ostromeckiego znalazł ujście w działalności podziemnej okupowanej stolicy. Był członkiem głęboko utajnionej Organizacji Polskiej, kontynuującej idee ONR. W grudniu 1939 r. wstąpił także do Związku Jaszczurczego, który latem 1942 r. współtworzył Narodowe Siły Zbrojne. Organizacje te reprezentowały nurt narodowo-radykalny polskiej konspiracji niepodległościowej. Stanowiły one konkurencję dla Związku Walki Zbrojnej, przekształconego na początku 1942 r. w Armię Krajową. I choć nie akceptowały jej prymatu w życiu konspiracyjnym, uznawały zwierzchność polskich władz na uchodźstwie z siedzibą w Londynie.

Mirosław Ostromecki zajmował się działalnością propagandową, którą zainicjował w 1940 r., organizując wydawanie cotygodniowego biuletynu pod nazwą „Polska Informacja Prasowa”. Pełnił on rolę wewnętrznego serwisu prasowego ZJ, a następnie NSZ, z informacjami pochodzącymi głównie z nielegalnego nasłuchu radiowego. Od listopada 1941 r. Ostromecki redagował również miesięcznik „Naród i Wojsko”. Wydawał także konspiracyjne podręczniki i instrukcje, jak np. *Podręcznik dowódcy plutonu*. Udało mu się nawiązać kontakt z zawodowym oficerem Wojska Polskiego ppłk. dypl. Waławem Świecińskim, którego zaangażował do pisania artykułów o charakterze wojskowym. Pułkownik Świeciński pod koniec 1943 r. został mianowany zastępcą komendanta głównego i jednocześnie szefem sztabu Komendy Głównej NSZ.

Podziemie, ślub, pomoc Żydom

W Narodowych Siłach Zbrojnych Mirosław Ostromecki objął funkcję szefa Biura Informacji KG NSZ, przejmując z rąk Otmara Wawrzkowicza nadzór redakcyjny i wydawniczy nad pismami konspiracyjnymi, jak „Szaniec” (główny organ prasowy NSZ), „Placówka” (przeznaczona dla ludności wiejskiej), „Załoga” (skierowana do robotników), „Lux Mundi” (o charakterze religijnym) czy „Biuletyn Antykomunistyczny”, redagowany przez wielce zasłużonego w walce z ideami komunistycznymi Henryka Glassa. Odpowiadał również za propagandę w kierownictwie Organizacji Polskiej. W 1943 r. ukończył Szkołę Podchorążych NSZ, uzyskując stopień podporucznika.

Jeden z numerów czasopisma

"Szaniec"

Mirosław Ostromięcki od grudnia 1940 r. był żonaty z Heleną Deskur (*nota bene* działającą przed wojną w korporacji Arkonia, choć prawdopodobnie nie znającą się wówczas ze swoim przyszłym mężem). Miał z nią dwoje dzieci: syna Andrzeja i córkę Annę. W początkowym okresie okupacji prowadził firmę komisową, która była też przykrywką dla działalności konspiracyjnej. Jednakże od 1942 r. zaczął być poszukiwany przez Gestapo, w związku z czym musiał wraz z rodziną zmienić dane osobowe i miejsce zamieszkania, a także zerwać wszelkie kontakty rodzinne i prywatne. Przybrał pseudonimy „Mirski Kazimierz” i „Orski”. Ciekawostką jest fakt, że Mirosław Ostromięcki przechowywał w swoim domu rodzinę żydowską. Według artykułu historyka Wojciecha J. Muszyńskiego, który ukazał się w „Biuletynie Instytutu Pamięci Narodowej” w listopadzie 2010 r., jedną z tych osób była Julia Berla, bratanica Anieli Steinsbergowej, przedwojennej adwokatki i komunizującej działaczki PPS (podczas okupacji Steinsbergowa wchodziła w skład Rady Pomocy Żydom „Żegota”).

W Powstaniu i pod okupacją sowiecką

Wybuch powstania warszawskiego 1 sierpnia 1944 r. gruntownie zmienił życie konspiracyjne Mirosława Ostromięckiego, podobnie jak tysiący innych mieszkańców okupowanej stolicy. Komenda Główna NSZ nie została powiadomiona o rozpoczęciu walk, co doprowadziło do dezorganizacji i rozbicia jej struktur organizacyjnych w Warszawie. Większość żołnierzy NSZ znalazła się w szeregach AK, choć w późniejszym okresie udało się sformować odrębne oddziały NSZ, jak Kompania „Warszawianka” czy Brygada Dyspozycyjno-Zmotoryzowana „Koło”. Podobny los spotkał Mirosława Ostromięckiego, który w pierwszych dniach powstania został odcięty od terenów opanowanych przez powstańców. Dopiero 7 sierpnia przedostał się do Śródmieścia, gdzie nawiązał kontakt z oddziałem pod dowództwem Michała Słomińskiego ps. „Czarny”, w którym służyło wielu NSZ-owców. Przyjął pseudonim „Majewski”.

W połowie sierpnia 1944 r. odtworzył redakcję „Szańca”, która ściśle współpracowała z pionem wydawniczym KG AK. Pismo to wychodziło regularnie w Warszawie prawie do samego końca powstania. Mirosław Ostromięcki w taki sposób ocenił ówczesną rolę tej gazety:

„«Szaniec» w czasie powstania warszawskiego, zachowując samodzielność wyrażania myśli politycznej wobec wzrastającego zagrożenia komunistycznego, mobilizował opinię na rzecz walki z Niemcami pod jednym dowództwem Armii Krajowej. Jednocześnie «Szaniec» był pismem narodowym dla wszystkich, niezależnie od ugrupowań, stronnictw i podziałów, jakie istniały w czasie okupacji, nawet w samych Narodowych Siłach Zbrojnych”.

Mirosław Ostromęcki wyszedł ze zniszczonej stolicy w kolumnie osób cywilnych. Odzyskał kontakt z rodziną. Później przedostał się do Brwinowa pod Warszawą, gdzie w konspiracji funkcjonowała Komenda Główna NSZ. Ponownie zaangażował się w działalność podziemną. W listopadzie 1944 r. mianowano go porucznikiem.

Mirosław Ostromęcki (1914-2000)

W połowie stycznia 1945 r. znad Wisły ruszyła potężna ofensywa Armii Czerwonej i „ludowego” Wojska Polskiego, która już na początku lutego dotarła do Odry. W ten sposób całość ziem polskich znalazła się pod panowaniem komunistycznym. Nowe władze w sposób szczególny zwalczały antykomunistyczne Narodowe Siły Zbrojne. Mirosław Ostromęcki od stycznia 1945 r. w stopniu kapitana zajmował stanowisko inspektora KG NSZ na Obszar Centrum-Wschód, obejmujący okręgi: Warszawski, Siedlecki, Białostocki i Lubelski, co wiązało się z licznymi niebezpiecznymi wyjazdami w teren. Ostromęcki był zwolennikiem akcji stopniowego rozładowywania lasów i likwidowania oddziałów partyzanckich, a następnie przenoszenia NSZ-owców na tzw. Ziemie Odzyskane.

W szponach bezpieki

Urząd Bezpieczeństwa dopadł go w nocy 1 października 1945 r. w jego mieszkaniu na warszawskiej Ochocie. Osadzono go w Więzieniu Mokotowskim. Jako wysoko postawiony członek NSZ był osobiście przesłuchiwany przez Józefa Różańskiego, stojącego na czele Wydziału IV Samodzielnego (Samodzielnego Wydziału Śledczego) Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Śledztwo prowadzone było w sposób bardzo brutalny:

„Bicie, pozbawienie snu i głodzenie do zupełnego wyczerpania fizycznego i psychicznego, szantażowanie aresztowaniem mojej rodziny, fałszowanie zeznań – to były jego środki. Gdy wreszcie doprowadzony do ciężkiej choroby wzięty byłem do szpitala, na rozkaz Różańskiego zostałem sprowadzony na oddział śledczy, a następnie wepchnięty w gorączce, nago, do lochu wysokości 1m[etra]. Było to w czasie zimy, w lochu był mróz, ciemno, posadzka pokryta kałem”.

W październiku 1946 r., po roku śledztwa, odbył się przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie proces Mirosława Ostromęckiego i dziesięciu innych członków NSZ. Skazano go wraz z dwoma pozostałymi osobami na karę śmierci. Jednakże dzięki działaniom podjętym przez jego żonę udało się uzyskać złagodzenie kary do 15 lat więzienia. Koneksje rodzinne doprowadziły do interwencji kard. Adama Sapiehy u Bolesława Bieruta, wstawił się również za Ostromęckim Julian Tuwim. Józef Różański w raporcie z 9 grudnia 1946 r. skierowanym do Ministra Bezpieczeństwa Publicznego, przeciwstawił się gwałtownie – choć bezskutecznie – tej decyzji, pisząc:

„Fakt uratowania kilku żydów podczas okupacji nie może decydować tam, gdzie wchodzi w grę setki trupów (polaków i żydów) na naszych ziemiach wschodnich. «Dodatnie walory», o których mowa w opinii, jak również w prośbie kardynała Sapiehy nie uzewnętrzniały się w jego działalności”.

„Pomocna ręka” PAX-u

Został osadzony w więzieniu we Wronkach, gdzie przebywał w ciężkich warunkach. W wyniku nadchodzącej „odwilży” politycznej został przedterminowo zwolniony w marcu 1955 r. Pomocną rękę wyciągnęło do niego Stowarzyszenie „Pax”, zrzeszające katolików i narodowców współpracujących z władzami tzw. Polski Ludowej.

Pomocną rękę wyciągnęło do niego Stowarzyszenie „Pax”, zrzeszające katolików i narodowców współpracujących z władzami tzw. Polski Ludowej.

Z racji swojego wykształcenia Ostromęcki znalazł zatrudnienie w Centralnym Biurze Konstrukcji Obrabiarek w Pruszkowie, a następnie w Fabryce Urządzeń Mechanicznych we Wrocławiu. Od 1957 r. był już dyrektorem Zakładu Produkcji Aparatury Elektronicznej we Wrocławiu, zaś od 1969 r. – Zakładu Aparatury Ergoelektronicznej w Warszawie. W 1984 r. przeszedł na emeryturę, pracując nadal na niepełnym etacie w Polskim Komitecie Normalizacji, Miar i Jakości.

Po przełomie ustrojowym 1989/1990 r. Ostromęcki zaangażował się aktywnie w działalność kombatancką. W 1992 r. współtworzył Związek Żołnierzy NSZ, a kilka lat potem Klub Przyjaciół „Szańca”. W 1995 r. został mianowany na stopień majora, a w 1999 r. – podpułkownika. W ostatnim okresie życia państwo polskie uhonorowało jego zasługi Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Mirosław Ostromęcki zmarł 30 marca 2000 r. Pochowany został w grobie rodzinnym na warszawskich Powązkach.

W zasobie Archiwum IPN przechowywane są kilkutomowe akta kontrolno-śledcze w sprawie przynależności do Narodowych Sił Zbrojnych Mirosława Ostromęckiego i dziesięciu innych osób, które zawierają materiały ze śledztwa MBP w latach 1946–1947 oraz akta ich procesu przed WSR w Warszawie w październiku 1947 r. Zasób uzupełnia teczka akt paszportowych związanych z wyjazdami służbowymi i prywatnymi Ostromęckiego w okresie tzw. Polski Ludowej. W 2019 r. do zasobu archiwalnego IPN zostało przyjęte archiwum rodzinne Mirosława Ostromęckiego. W jego skład wchodzi bogaty zbiór korespondencji osobistej, głównie z żoną i rodzicami w okresie pobytu w więzieniu we Wronkach, a także nieliczne dokumenty dotyczące studiów, pracy zawodowej i uprawnień kombatanckich. Na dokumentację Heleny Deskur-Ostromęckiej składają się przede wszystkim materiały związane z powojenną działalnością naukową w PAN, pisane nieregularnie dzienniki i korespondencja z członkami najbliższej rodziny.

COFNIJ SIĘ